

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen
p/a Waterschap
Scheldestromen
Kanaalweg 1
Middelburg
p/a Postadres: Postbus 1000
4330 ZW Middelburg
T 088 246 13 70
F 088 246 19 94
www.zeeweringen.nl

Contactpersoon
Peter Meininger
T 088 246 13 70
peter.meininger@rws.nl

memo

Aanleg en onderhoud nestplaatsen ("bijenhôtels") voor Schorzijdebij

Algemeen

De Schorzijdebij is een zeldzame, kleine bij, met een beperkt verspreidingsgebied langs de kusten van Noordwest-Europa. Dit kleine bijtje graaft een holletje in het zand met een aantal zijgangetjes. In ieder zijgangetje wordt een ei gedeponeerd met een voedselvoorraad: vooral stuifmeel van de zulte (of zeeaster). Na het uitkomen van het ei doet de larve er iets minder dan een jaar over zich te ontwikkelen tot volwassen bij. Vanaf medio-augustus, wanneer de zulte begint te bloeien, sluipen de bijtjes uit, de mannen wat eerder dan de vrouwen. Ook de volwassen dieren eten vooral stuifmeel en nectar van Zulte, maar worden ook wel op andere bloeiende planten aangetroffen. Medio oktober zijn alle volwassen dieren gestorven. Op geschikte plaatsen kunnen kolonies van duizenden holletjes aanwezig zijn.

Om het verhaal nog ingewikkelder te maken: in sommige kolonies van de Schorzijdebij wordt ook de Schorviltbij aangetroffen, een extreem zeldzame soort die alleen bekend is uit het Deltagebeid. De Schorviltbij is een zogenaamde "koekoeksbij", die zijn eitjes legt in nesten van de Schorzijdebij.

Datum
28 februari 2011

Bijlage(n)
-

Kenmerk
PZDB-M-11058

015772 2011 PZDB-M-11058

memo beheer bijenhotels

De Schorzijdebij is een rode-lijst soort, maar niet wettelijk beschermd. Het is een typische soort van Zeeuwse schorren, die volop in de aandacht staat van bijvoorbeeld Stichting Het Zeeuwse Landschap.

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
28 februari 2011

Langs veel dijken is veel voedsel (bloeiende zulte), maar weinig nestelgelegenheid voor deze bijzondere bijen. Enkele grote kolonies zijn verloren gegaan door de uitvoering van Project Zeeweringen.

Kenmerk
PZDB-M-11058

Mede op suggestie van Stichting het Zeeuwse Landschap en de Stichting Landschapbeheer Zeeland, werden de mogelijkheden onderzocht voor de aanleg van "bijenhôtels" tijdens de uitvoering van project zeeweringen.

In najaar 2007 aangelegd bijenhotel Rumoirtschorren. In zomer 2008 deels weggespoeld, maar 300 holletjes aanwezig. Op 9 september 2009 minimaal 500 bewoonde holletjes, op 15 oktober 2010 bijenhotel behoorlijk begroeid. Minimaal 200 holletjes, geen levende meer.

Aangelegde bijenhoeven

In alle gevallen werd gebruik gemaakt van overtollig uit de dijk vrijkomend zand en klei. De aanleg werd meegenomen in het totale werk, waardoor materiaalkosten nihil en aanlegkosten zeer gering waren.

2007: Kramerspolder / Anna-Jacobapolder (Rumoirtschorren-Oost) Kleine bulten zand aan de voet van de steenglooiing, tussen buitendijks "uitkijkpunt" oostwaarts, om de 400 m. Totaal ca. vijf.

2009: Anna-Jacobapolder (Rumoirtschorren-West) Kleine bulten zand aan de voet van de steenglooiing, tussen buitendijks "uitkijkpunt" en voormalige veerhaven Anna-Jacobapolder, om de 400 m. Totaal ca. vijf.

2009: Eerste Bathpolder. Flinke bulten zand (op richels) in een ringdijkje van klei. Vijf tussen Rattekaai en Oesterdam.

2010. Tweede Bathpolder. Flinke bulten zand in een ringdijkje van klei. Vier ten westen van Rattekaai.

2010. Van Haftenpolder, Tholen. Flinke bulten zand in een ringdijkje van klei. Twee ter hoogte van schor.

Geplande bijenhoeven

2013 Twee Schor Sint Annaland (Hollare – Joanna-Mariapolder).

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
28 februari 2011

Kenmerk
PZDB-M-11058

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
28 februari 2011

Kenmerk
PZDB-M-11058

Bijenhôtel nabij Rattekaai.

Lastig voor dijkonderhoud?

De bijenhôtels zijn aangelegd op de steenglooiing en buiten de onderhoudsstrook/weg. Ze veroorzaken dus geen hinder voor passerend werkverkeer of eventuele recreanten.

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
28 februari 2011

Kenmerk
PZDB-M-11058

Stekende bijen? Steken de bijen?

Schorzijdebijen zijn kleine, niet-stekende bijen. Ze vormen dus absoluut geen gevaar voor recreanten of omwonenden, en geven op geen enkele andere manier overlast.

Functioneren de bijenhôtels?

Het functioneren van de bijenhôtels is niet systematisch gevolgd. De meeste bijenhôtels werden minstens een keer na de aanleg bezocht, waardoor toch een redelijk beeld bestaat over het functioneren.

Over het algemeen worden de aangelegde bijenhôtels al het eerste jaar in gebruik genomen, waarbij de aantallen holletjes variëren van tientallen tot honderden. Binnen enkele jaren begroeien de bulten geheel vrijwel met ruigtekruiden (strandmelde o.a.), waardoor ze niet meer aantrekkelijk zijn voor Schorzijdebijen. Deze hebben kaal of spaarzaam begroeid zand nodig. Periodiek onderhoud is dus noodzakelijk om de bijenhôtels te laten functioneren. Een bult langs de noordkust van Sint-Philipsland telde nog 200 holletjes in het vierde jaar na aanleg.

Wenselijk onderhoud

Periodiek onderhoud is noodzakelijk om de bijenhôtels te laten functioneren. De hoeveelheid werk is gering, maar vraagt wel om maatwerk wat betreft nauwkeurigheid en timing. Bij het graven in door bijen bezette gedeelten gaan nesten verloren. De beste tijd voor het graafwerk lijkt toch de vliegperiode van de bijen, medio augustus, waarbij begroeide gedeelten van de bult kaal worden gemaakt. Dit zou bijvoorbeeld om het jaar kunnen worden herhaald.

Om alle Zeeuwse bijenhôtels te onderhouden (1x / 2 jaar afsteken) zijn jaarlijks naar schatting twee werkdagen met twee personen nodig. Tijdens het onderhoud kan ook het aantal holletjes worden geteld, zodat er direct sprake is van monitoring. Wellicht dat de Stichting Landschapsbeheer Zeeland hier een rol kan spelen.

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
28 februari 2011

Kenmerk
PZDB-M-11058

Bijehotel Schor 1^e Bathpolder ten oosten van Rattekaai, ruim een jaar na de aanleg (2 september 2010). Het kleidijkje is flink begroeid met Strandmelde, de kern van zand is nog gedeeltelijk kaal en in gebruik door Schorzijdebijen.